

Bruksela, 22 listopada 2023 r.
(OR. en)

15630/23

ECOFIN 1207
UEM 368
SOC 800
EMPL 574
COMPET 1135
ENV 1328
EDUC 450
RECH 514
ENER 628
JAI 1510
GENDER 205
ANTIDISCRIM 191
JEUN 266
SAN 678

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	21 listopada 2023 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2023) 903 final
Dotyczy:	Zalecenie ZALECENIE RADY w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2023) 903 final.

Załącznik: COM(2023) 903 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 21.11.2023 r.
COM(2023) 903 final

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro

{SWD(2023) 903 final}

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 136 w związku z art. 121 ust. 2,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych¹, w szczególności jego art. 5 ust. 2,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania², w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Gospodarka strefy euro, tak odporna w obliczu poważnych wstrząsów gospodarczych ostatnich lat, obecnie wytraca impet. Po znacznym ożywieniu gospodarczym, które miało miejsce w latach 2021 i 2022, oczekuje się, że w 2023 r. wzrost w strefie euro spowolni do 0,6 %. Wysokie i wciąż szybko rosnące ceny detaliczne większości towarów i usług wywierają niekorzystny wpływ na obecną sytuację, mocno odczuwalny pomimo spadku cen energii, a popyt zewnętrzny nie zapewnia silnego wsparcia. Tymczasem w gospodarce można zaobserwować reakcję polityki pieniężnej na wysoką inflację. Pozytywnym aspektem jest to, że rynek pracy jest nadal silny, stopa bezrobocia jest rekordowo niska, choć różna w zależności od państwa członkowskiego i regionu, a współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia są rekordowo wysokie, choć pojawiają się oznaki ochłodzenia. W 2024 r. spodziewane jest stopniowe ożywienie wzrostu gospodarczego o 1,2 % dzięki stałemu wzrostowi zatrudnienia i płac realnych przy jednoczesnym dalszym zmniejszaniu inflacji. Prognozy te są nadal obciążone dużą niepewnością i ryzykiem, przede wszystkim ze względu na dalszy rozwój rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie oraz sytuację na Bliskim Wschodzie po brutalnych atakach terrorystycznych Hamasu na Izrael, mogące wywrzeć wpływ na rynki energii. Ponadto polityka walki z inflacją i jej możliwy wpływ na działalność gospodarczą zwiększają ryzyko, którym obciążone są te oczekiwania. Mają na nie wpływ również zmiany strukturalne związane w szczególności z nasilającymi się skutkami zmiany klimatu, takimi jak

¹ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj>.

² Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>.

ekstremalne warunki pogodowe oraz występujące latem bezprecedensowe pożary lasów i powodzie.

- (2) Inflacja ogólna w strefie euro, która w październiku 2022 r. osiągnęła najwyższy poziom, uspokoiła się, głównie ze względu na spadek cen energii, choć także dzięki stopniowemu i szeroko zakrojonemu ograniczaniu pozostałych jej składników. Inflacja cen żywności i usług pozostaje jednak wysoka, co dotyczy zwłaszcza osób w najtrudniejszej sytuacji, a w szeregu państw członkowskich presja inflacyjna jest nadal znaczna. Oczekuje się, że w 2023 r. inflacja spadnie do 5,6 %, a w 2024 r. – do 3,2 %, czyli utrzyma się powyżej celu EBC wynoszącego 2 %. Proces zmniejszania inflacji wspierany jest najszybszym i największym wzrostem stóp procentowych EBC od czasu utworzenia unii walutowej. Choć wzrosła rentowność obligacji skarbowych w strefie euro, spready utrzymują się na stosunkowo stabilnym poziomie. EBC wielokrotnie zapewniał, że utrzyma stopy procentowe na wysokim poziomie tak długo, jak będzie to konieczne, aby obniżyć inflację do docelowego poziomu, i wyjaśnił, że przyszła ścieżka polityki pieniężnej będzie nadal zgodna z podejściem opartym na danych.
- (3) W wyniku wstrząsu spowodowanego wzrostem cen energii spadła konkurencyjność kosztowa w strefie euro, a w szczególności konkurencyjność bardziej energochłonnych państw członkowskich i gałęzi przemysłu. Negatywne skutki wzrostu kosztów dotychczas łagodzone zmianami kursów wymiany walut i tymczasowymi środkami podejmowanymi przez rządy w celu wsparcia przedsiębiorstw i gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji. Wysokie koszty energii oraz różnice w energochłonności gospodarek państw członkowskich i w pozyskiwaniu przez nie energii przyczyniły się jednak do wystąpienia znacznych różnic między stopami inflacji w strefie euro. Choć w 2023 r. ceny energii spadły, różnice te jak na razie tylko częściowo się zmniejszyły. W połączeniu ze zróżnicowaniem wzrostu płac, które miało miejsce na przestrzeni ostatnich dwóch lat, trwale różnice cenowe mogą skutkować utrzymującymi się różnicami w konkurencyjności państw członkowskich strefy euro i przyczynić się do zakłóceń równowagi makroekonomicznej, co mogłoby zaszkodzić funkcjonowaniu strefy euro. W perspektywie średnioterminowej zdolność strefy euro i państw członkowskich do zwiększenia produktywności częściowo zależy od ich zdolności do podtrzymania innowacji i inwestycji. W związku z tym gospodarki strefy euro mogą znaleźć się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu ze swoimi partnerami handlowymi z uwagi na potencjalnie trwale wyższe ceny i koszty energii, utrzymujące się różnice wzrostu produktywności oraz rosnące ryzyko fragmentacji geoeconomicznej.
- (4) W obecnym otoczeniu makroekonomicznym, charakteryzującym się utrzymującą się niepewnością, wysoką inflacją i osłabieniem konkurencyjności strefy euro, potrzeba ambitnego programu politycznego. Priorytetem krótkoterminowym pozostaje zapewnienie, aby inflacja wróciła do docelowego poziomu określonego przez EBC, wynoszącego 2 %. Ponadto utrzymujące się między państwami członkowskimi różnice stóp inflacji mogą przełożyć się na rozbieżności w dziedzinie konkurencyjności. Polityka fiskalna powinna przyczyniać się do zmniejszenia inflacji oraz być zróżnicowana w zależności od poziomu zadłużenia i inflacji w poszczególnych krajach. W 2022 r. spadły realne dochody gospodarstw domowych, przez co konieczne stało się wspieranie dynamiki płac, aby złagodzić spadek siły nabywczej, w szczególności pracowników o niskich dochodach. Jednocześnie władze publiczne powinny ściśle monitorować efekt drugiej rundy w odniesieniu do inflacji i konkurencyjności oraz uwzględniać go przy kształtowaniu wynagrodzeń. Kluczowe

jest także ograniczanie zagrożeń dla stabilności makrofinansowej i makroekonomicznych skutków bardziej restrykcyjnych warunków finansowych. W przyszłości państwa strefy euro muszą nadal wspierać wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu i utrzymywać swoją globalną konkurencyjność, a jednocześnie unikać dywergencji w ramach strefy euro. W tym względzie zasadnicze znaczenie mają reformy i inwestycje, w tym te, które wspierają zieloną i cyfrową transformację oraz odporność strefy euro. Terminowe i skuteczne angażowanie partnerów społecznych oraz ożywiony dialog społeczny są kluczowe, aby wspierać kształtowanie polityki i szerokiego poczucia odpowiedzialności, sprzyjającego jej wdrażaniu.

- (5) Oczekuje się, że po znacznej ekspansji związanej z kryzysem, która miała miejsce w latach 2020–2022, kurs polityki fiskalnej strefy euro będzie w latach 2023 i 2024 restrykcyjny, co odpowiada potrzebie zmniejszenia deficytu publicznego i długu publicznego oraz uniknięcia podsycania presji inflacyjnej; jednocześnie kurs ten pozostanie elastyczny ze względu na wysoki poziom niepewności. W latach 2020–2022 ekspansywny kurs polityki fiskalnej strefy euro, wynoszący około 4 % PKB, wspomógł gospodarkę w obliczu kryzysu związanego z COVID-19 i gwałtownego wzrostu cen energii w następstwie rosyjskiej agresji na Ukrainę. Oczekuje się, że w latach 2023 i 2024 ogólny kurs polityki fiskalnej stanie się restrykcyjny i w obu latach zmniejszy się o 0,5 % PKB, głównie w związku z niemal całkowitym wycofaniem środków kryzysowych dotyczących energii. Restrykcyjny kurs polityki fiskalnej spodziewany w latach 2023 i 2024 z czasem spowoduje przywrócenie buforów fiskalnych, a tym samym poprawę stabilności długu publicznego w niektórych państwach członkowskich. Przy zapewnieniu przestrzegania zalecanych przez Radę ograniczeń wzrostu wydatków netto, ważne jest również takie zmodyfikowanie kursu polityki fiskalnej, aby uniknąć trwałych rozbieżności stóp inflacji. Trzeba nie tylko utrzymać rozsądną strategię fiskalną, lecz także inwestycje publiczne, które w razie potrzeby należy zwiększyć, aby wspierać długoterminowy wzrost gospodarczy oraz zieloną i cyfrową transformację. Oczekuje się, że w latach 2023 i 2024 inwestycje publiczne będą nadal rozwijane w większości państw członkowskich, przy stałym wsparciu z RRF i innych funduszy UE. Finanse publiczne ulegają również presji wynikającej z wysokich kosztów związanych ze starzeniem się społeczeństwa, obronnością, a także z mniej korzystnej różnicy między stopą oprocentowania a stopą wzrostu. W ramach zaleceń dla poszczególnych krajów kilku państwom członkowskim strefy euro zalecono podjęcie działań mających na celu poprawę stabilności systemów emerytalnych i opieki zdrowotnej oraz przyjęcie reform podatkowych. Wprowadzenie przeglądów wydatków jako regularnej części wieloletniego lub rocznego procesu budżetowego pomogłoby poprawić efektywność i jakość wydatkowania środków publicznych. Takie przeglądy muszą mieć jasny zakres, mandat i metodykę, a ich wyniki należy w jasny sposób podawać do wiadomości publicznej.
- (6) Oczekuje się, że w latach 2023–2024 relacja długu do PKB w strefie euro w ujęciu zagregowanym spadnie łącznie o 2,8 punktu procentowego, dzięki czemu na koniec 2024 r. dług ten wyniesie 89,7 % PKB. Taki spadek wynika głównie ze wzrostu nominalnego PKB, który przewyższa średnią stopę procentową długu pozostałego do spłaty. Zadłużenie utrzymuje się jednak na wysokim poziomie w kilku państwach członkowskich, a wyższe stopy oprocentowania będą stopniowo przyczyniać się do wzrostu kosztów obsługi zadłużenia, co w różnym stopniu wpłynie na dynamikę zadłużenia w średnim okresie, w zależności od poziomu zadłużenia, jego profilu zapadalności i udziału w tym zadłużeniu obligacji indeksowanych inflacją. Celem wniosku ustawodawczego Komisji dotyczącego reformy ram zarządzania

gospodarczego³ jest zachęcanie do wprowadzania realistycznych, trwałych i stopniowych dostosowań fiskalnych zgodnie z planami średniookresowymi dla poszczególnych krajów oraz wzmacnianie zrównoważonego wzrostu gospodarczego poprzez zachęcanie do przeprowadzania odpowiednich reform i inwestycji. Rada jest zdecydowana zakończyć w 2023 r. prace nad tymi ramami zarządzania gospodarczego. Szybkie osiągnięcie porozumienia w sprawie zmienionych ram prawnych zapewni jasność i przewidywalność przyszłej polityki fiskalnej oraz wesprze długookresową zdolność do obsługi długu i wzrost gospodarczy.

- (7) W 2023 r., choć ceny energii nie są już tak wysokie jak w 2022 r., wzrósł koszt nadzwyczajnych środków wsparcia wprowadzonych w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. Komisja szacuje, że w 2023 r. koszty budżetowe netto tych środków wynoszą 1,3 % PKB strefy euro (w 2022 r. był to 1,0 %). Pomimo wcześniejszego doradztwa w zakresie polityki i zobowiązań państw członkowskich do poprawy jakości tych środków wsparcia, w 2023 r. prawie połowę powiązanych kosztów budżetowych przeznaczono na środki cenowe, które nie są ukierunkowane na przedsiębiorstwa i osoby znajdujące się w trudnej sytuacji. Obecnie oczekuje się, że większość z tych środków będzie stopniowo wycofywana na przestrzeni 2024 r., w miarę oczekiwanej stabilizacji cen energii; jeżeli tak rzeczywiście się stanie, w 2024 r. rezydualne koszty budżetowe w całej strefie euro wyniosą około 0,2 % PKB. Gdyby jednak ceny energii ponownie wzrosły do poziomu wymagającego wdrożenia nowych lub dalszego stosowania dotychczasowych środków wsparcia, należy zapewnić, aby środki te były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, aby budżet mógł je udźwignąć oraz aby zapewniały one zachęty do oszczędzania energii. Bardziej ogólnie, poza środkami kryzysowymi dotyczącymi energii, także większe wykorzystanie opodatkowania ekologicznego, zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”, połączone ze stopniowym wycofywaniem dopłat do paliw kopalnych i innych dotacji o skutkach szkodliwych dla środowiska mogłoby przyczynić się do zwiększenia przestrzeni fiskalnej dla państw członkowskich strefy euro.
- (8) Utrzymanie wysokiej jakości inwestycji publicznych na wystarczająco wysokim poziomie może pobudzić wzrost potencjalny i wesprzeć zieloną i cyfrową transformację. Priorytetem jest zatem pełne wdrożenie reform i inwestycji w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) oraz funduszy polityki spójności. Trwa realizacja krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, ale postępy są różne w poszczególnych państwach członkowskich i w niektórych przypadkach należy je przyspieszyć, aby zniwelować nagromadzone opóźnienia. Do połowy listopada Komisja otrzymała 34 wnioski o płatność od 19 państw członkowskich strefy euro i łącznie wypłaciła 162,1 mld EUR w formie dotacji i pożyczek. Kwota ta obejmuje 51,6 mld EUR wypłaconych w formie płatności zaliczkowych i 110,5 mld EUR wypłaconych po osiągnięciu kamieni milowych i wartości docelowych. W 2023 r. tempo wypłat było nieco niższe niż oczekiwano, częściowo dlatego, że państwa członkowskie skoncentrowały się na zmianie swoich planów odbudowy i zwiększania odporności, aby uwzględnić w nich zmiany w przydziale dotacji i nowe wnioski o pożyczki oraz wprowadzić do nich rozdziały

³

COM(2023) 240 final, COM(2023) 241 final i COM(2023) 242 final.

REPowerEU⁴. Od początku pandemii COVID-19 państwom członkowskim strefy euro wypłacono blisko 120 mld EUR w ramach polityki spójności ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego i Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. W kontekście przeglądu śródkresowego polityki spójności państwa członkowskie będą mogły dokonać przeglądu programów polityki spójności i przydzielić środki na zaspokojenie pilnych potrzeb i pojawiających się wyzwań. Cykl europejskiego semestru 2024 zapewni wytyczne dotyczące przeglądu śródkresowego i pomoże ukierunkować takie dodatkowe środki w kontekście sytuacji społeczno-gospodarczej i wyzwań, przed którymi stoją państwa członkowskie i regiony, przy jednoczesnym propagowaniu komplementarności z Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innymi funduszami UE.

- (9) Zachęcanie do inwestycji prywatnych, innowacji i rozwoju umiejętności ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia produktywności i wzmocnienia konkurencyjności strefy euro, w szczególności w celu wsparcia zielonej i cyfrowej transformacji. Usunięcie barier dla inwestycji, w tym w drodze reform mających na celu usprawnienie i cyfryzację planowania, wydawania pozwoleń i innych procedur administracyjnych, przyczyniłoby się do pobudzenia inwestycji prywatnych. Także polityka przemysłowa może się do tego przyczynić dzięki wspieraniu inwestycji, ochronie konkurencyjności i unikaniu ryzyka związanego z nadmiernym uzależnieniem od ograniczonej liczby państw trzecich w zakresie kluczowych technologii, surowców i nakładów przemysłowych. W ramach planu przemysłowego Zielonego Ładu Komisja Europejska przedstawiła inicjatywy, które mają na celu wzmocnienie sektorów strategicznych, takie jak akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie⁵, akt w sprawie surowców krytycznych⁶ oraz Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy (STEP)⁷. Fundusz innowacyjny i fundusz modernizacyjny zapewniają również finansowe wsparcie niezbędnej transformacji sektora prywatnego. Komisja Europejska przyjęła ponadto tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji⁸, aby umożliwić państwom członkowskim skorzystanie z elastyczności przewidzianej w zasadach pomocy państwa przy wspieraniu środków w sektorach kluczowych dla przechodzenia na gospodarkę neutralną dla klimatu. Chociaż państwa członkowskie strefy euro wprowadziły środki wsparcia sektorów najbardziej narażonych na kryzys energetyczny i wsparcia zielonej transformacji, decyzje o takich środkach zasadniczo podejmuje się na szczeblu krajowym, co wiąże się z ryzykiem zakłócenia równych warunków działania na jednolitym rynku. STEP jest pierwszym krokiem w kierunku zaspokojenia zwiększonego zapotrzebowania na publiczne inwestycje UE w krytyczne technologie, który pozwoli przyciągnąć znacznie większe inwestycje prywatne i przyczyni się do ochrony spójności i jednolitego rynku. Jest to również ważny element testowania wykonalności nowych interwencji oraz ich przygotowywania w ramach działań podejmowanych w celu utworzenia Europejskiego Funduszu na rzecz Suwerenności. Silne rynki kapitałowe są niezbędne, aby gospodarka strefy euro sprzyjała włączeniu

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>.

⁵ COM(2023) 161 final.

⁶ COM(2023) 160 final.

⁷ COM(2023) 335 final.

⁸ Dz.U. C 101 z 17.3.2023, s. 3.

społecznemu, była odporna i konkurencyjna. Pogłębienie unii rynków kapitałowych pomogłoby zmobilizować niezbędne prywatne finansowanie zielonej i cyfrowej transformacji, zmniejszyć rozdrobnienie i poprawić dostęp do finansowania. W lutym 2023 r. Rada Europejska wezwała Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski do przyspieszenia realizacji planu działania na rzecz tworzenia unii rynków kapitałowych, czyli do poczynienia postępów w pracach nad wnioskami ustawodawczymi w tej dziedzinie oraz do zakończenia tych prac. W maju 2023 r. Eurogrupa postawiła sobie za cel, by do marca 2024 r. osiągnąć porozumienie co do dziedzin, które Komisja Europejska powinna rozpatrzyć pod kątem pogłębiania unii rynków kapitałowych. W ramach prac nad unią gospodarczą i walutową Komisja przedstawiła w 2023 r. wniosek ustanawiający ramy prawne dla cyfrowego euro. Cyfrowe euro, które uzupełniałoby euro w postaci gotówkowej, wspierałoby cyfryzację gospodarki i innowacyjne płatności detaliczne, a także ograniczyłoby fragmentację płatności w całej Unii. Wyemitowanie cyfrowego euro stworzyłoby nową możliwość korzystania z nieobarczonego ryzykiem pieniądza banku centralnego w europejskich usługach płatniczych. Ułatwiłoby to również płatności transgraniczne i przyczyniłoby się do wzmocnienia międzynarodowej roli euro, a także otwartej strategicznej autonomii Europy.

- (10) Pomimo spowolnienia wzrostu gospodarczego rynek pracy pozostaje odporny. W 2023 r., w kontekście niedoboru pracowników i kwalifikacji oraz zwiększonej tendencji przedsiębiorstw do chomikowania pracy, nadal rosły zatrudnienie oraz czas pracy. Chociaż we wszystkich państwach członkowskich odnotowano ogólnie dobre wyniki, niektóre grupy osób pozostają niedostatecznie reprezentowane na rynku pracy (kobiety, młodzież, pracownicy o niskich umiejętnościach, osoby z niepełnosprawnościami). Aktywne polityki rynku pracy (wraz z zapewnieniem jakościowej i przystępnej cenowo wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem) odgrywają kluczową rolę w zwiększaniu uczestnictwa oraz wspieraniu nabywania umiejętności, co pozytywnie wpływa na wzrost produktu potencjalnego oraz na konkurencyjność w perspektywie długoterminowej. Zarządzanie legalną migracją z państw trzecich, które zapewni poszanowanie i egzekwowanie praw pracowniczych i socjalnych, może pomóc rozwiązać problem niedoboru umiejętności i pracowników, jako uzupełnienie pozyskiwania talentów wewnątrz Unii. W 2022 r. państwa członkowskie strefy euro wydały 664 000 (niemal trzykrotnie więcej niż 10 lat temu) zezwoleń na pracę obywatelom państw trzecich ubiegającym się o nie po raz pierwszy do celów zatrudnienia.
- (11) Płaca nominalna wzrosła w 2022 r. (+4,8 %) i w pierwszych miesiącach 2023 r. ze względu na wysoką inflację i kurczące się zasoby pracy. Chociaż częściowo złagodziło to spadek siły nabywczej, wzrost płacy nominalnej nie nadążył za inflacją (-3,7 % w przypadku płacy realnej w 2022 r.). W latach 2023 i 2024 płaca nominalna prawdopodobnie znacznie wzrośnie, natomiast płaca realna będzie rosła w sposób umiarkowany i wzmocni popyt krajowy. Oczekiwany wzrost płac może mieć także wpływ na ceny usług i towarów, których istotny element stanowi praca wykonana w kraju, chociaż wpływ ten może zostać złagodzony w przypadku resorbowania uprzedniego wzrostu zysków jednostkowych. Wyższe płace mogą również wpłynąć na konkurencyjność, a trwałe dywergencje w strefie euro mogą, między innymi, doprowadzić do zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Porozumienia w sprawie wynagrodzeń powinny zatem odpowiednio odzwierciedlać nie tylko dynamikę krajową, lecz także rozwój sytuacji w strefie euro.

- (12) Wzrost kosztów utrzymania, związany głównie z kryzysem energetycznym i wynikającym z niego pogorszeniem się wskaźnika terms of trade, negatywnie wpłynął na realne dochody gospodarstw domowych oraz wywarł istotne skutki społeczne. W 2022 r. ceny mieszkań, wody, energii elektrycznej, gazu i innych paliw wzrosły o 17,5 %, ceny żywności i napojów bezalkoholowych – o 10,5 %, a koszty transportu – o 11,2 %. Gospodarstwa domowe o niskich dochodach ucierpiały z powodu konieczności znaczącego dostosowania swoich budżetów do kosztów utrzymania. W ponad połowie państw członkowskich strefy euro wzrosła deprivacja materialna i społeczna, a także ubóstwo energetyczne, pomimo dynamiki płac nominalnych i mechanizmów wsparcia. W szeregu państw członkowskich wzrost kosztów życia nieproporcjonalnie silnie dotknął osoby starsze i osoby mieszkające na obszarach wiejskich.
- (13) Sektor bankowy strefy euro okazał się odporny pomimo różnych przypadków zawirowań na rynku. Sektor bankowy strefy euro jest teraz rentowny i dobrze wyposażony w kapitał, co potwierdzono w testach warunków skrajnych, które Europejski Urząd Nadzoru Bankowego przeprowadził w 2023 r. dla całej UE. Wraz z zaostrzeniem standardów monetarnych i standardów kredytowania doszło do znacznego spowolnienia przepływów kredytowych do sektora prywatnego. W przyszłości gwałtowne pogorszenie perspektyw makroekonomicznych wraz z utrzymywaniem się przez dłuższy czas wysokich stóp procentowych może przełożyć się na słabszą jakość aktywów. Jednocześnie sektor pozabankowego pośrednictwa finansowego może stać się bardziej podatny na zagrożenia. W kontekście surowszych warunków finansowania ważne będzie terminowe monitorowanie ryzyka, utrzymywanie proaktywnych kontaktów z dłużnikami oraz aktywne zarządzanie kredytami zagrożonymi, aby utrzymać zdolność sektora finansowego do finansowania gospodarki. Mogą pojawić się inne zagrożenia dla rynków finansowych. W szczególności wyższe premie z tytułu ryzyka w sytuacji zaostrzenia warunków płynności mogą prowadzić do większych i potencjalnie niekontrolowanych korekt cen aktywów. Należy również ściśle monitorować bieżące dostosowania na rynkach nieruchomości mieszkalnych i komercyjnych. Rosnące stopy oprocentowania kredytów hipotecznych i pogarszająca się zdolność kredytowa mogą prowadzić do znacznych korekt cen nieruchomości mieszkalnych i do niestabilności finansowej.
- (14) W oświadczeniu ze szczytu strefy euro z marca 2023 r. powtórzono zobowiązanie przywódców strefy euro do dokończenia budowy unii bankowej. W szczególności ratyfikacja zmienionego Porozumienia ustanawiającego Europejski Mechanizm Stabilności, umożliwiającego wprowadzenie wspólnego fiskalnego mechanizmu ochronnego dla jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, dodatkowo wzmocniłaby odporność strefy euro. W tym kontekście w kwietniu 2023 r. Komisja przedstawiła wniosek w sprawie reformy ram zarządzania kryzysowego i gwarantowania depozytów, aby umożliwić władzom zorganizowanie uporządkowanego opuszczenia rynku przez upadające banki, niezależnie od ich wielkości i modelu biznesowego, w tym przez mniejsze podmioty,

ZALECA państwom członkowskim należącym do strefy euro podjęcie, indywidualnie – w tym poprzez wdrażanie planów odbudowy i zwiększania odporności – i zbiorowo, w ramach Eurogrupy, następujących działań w latach 2024–2025:

1. Przyjęcie skoordynowanej i rozważnej polityki fiskalnej, aby utrzymać dług na ostrożnym poziomie lub zapewnić akceptowalną tendencję spadkową wskaźników zadłużenia. Osiągnięcie ogólnie restrykcyjnego kursu polityki fiskalnej w strefie euro, a tym samym ułatwienie terminowego powrotu inflacji do poziomu

docelowego wynoszącego 2 %, przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności ze względu na wysoki poziom niepewności. Jak najszybsze wycofanie środków kryzysowych dotyczących energii oraz wykorzystanie powstałych w ten sposób oszczędności do zmniejszenia deficytów. Dostosowanie kursu polityki fiskalnej, aby uniknąć trwałych rozbieżności stóp inflacji, przy jednoczesnym zapewnieniu przestrzegania maksymalnych pułapów wydatków zalecanych przez Radę. Opracowanie średniookresowych strategii fiskalnych, aby osiągnąć ostrożną sytuację fiskalną w średnim okresie oraz, w razie potrzeby, wzmocnienie zdolności obsługi zadłużenia poprzez stopniową i zrównoważoną konsolidację połączoną z wysokiej jakości inwestycjami publicznymi i reformami. W razie potrzeby uwzględnienie w tych strategiach środków służących dalszemu zwiększeniu efektywności i jakości wydatkowania środków publicznych oraz poprawie stabilności i adekwatności systemów emerytalnych i opieki zdrowotnej.

2. Utrzymanie wysokiego poziomu inwestycji publicznych w celu wsparcia zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenia produktywności i odporności. Przyspieszenie realizacji planów odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziałów REPowerEU. Pełne wykorzystanie programów polityki spójności i zapewnienie, aby ich przegląd śródkresowy uwzględniał m.in. wyzwania wskazane w toku europejskiego semestru oraz postępy we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych, bez ograniczania ogólnego poziomu ambicji tych programów.
3. Zgodnie z praktykami krajowymi i przy poszanowaniu roli partnerów społecznych – wspieranie dynamiki płac ograniczającej spadek siły nabywczej, zwłaszcza w przypadku pracowników o niskich dochodach, z należyтым uwzględnieniem dynamiki konkurencyjności i przy unikaniu trwałych dywergencji w strefie euro. Zachęcanie do podnoszenia i zmiany kwalifikacji, a także prowadzenie aktywnej polityki rynku pracy w celu rozwiązania problemu niedoboru pracowników i kwalifikacji oraz zwiększenia wydajności. Podjęcie działań mających na celu ułatwienie zarządzanej legalnej migracji pracowników z państw trzecich wykonujących zawody deficytowe, przy zapewnieniu pełnej komplementarności z pozyskiwaniem talentów wewnątrz UE. Zabezpieczenie i wzmocnienie odpowiednich i trwałych systemów ochrony socjalnej i włączenia społecznego. Zapewnienie skutecznego zaangażowania partnerów społecznych w kształtowanie polityki i wzmocnienie dialogu społecznego.
4. Usunięcie barier dla inwestycji w celu zmniejszenia istniejącej obecnie luki w inwestycjach na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji. Poprawę dostępu do finansowania, w szczególności dla innowacyjnych przedsiębiorstw i MŚP, dzięki dalszym postępom na drodze do unii rynków kapitałowych. Zapewnienie, aby publiczne wsparcie odpowiednich sektorów strategicznych było ukierunkowane, nie zakłócało równych warunków działania na jednolitym rynku oraz aby miało na celu zwiększenie konkurencyjności strefy euro i otwartej strategicznej autonomii. Dalsze wzmocnianie międzynarodowej roli euro i postępy w pracach nad cyfrowym euro.

5. Monitorowanie ryzyka związanego z zaostreniem warunków finansowych, w szczególności związanego z jakością aktywów i potencjalnymi korektami ich cen, w tym na rynkach nieruchomości. Monitorowanie rozwoju pozabankowego pośrednictwa finansowego, aby zapobiec narastaniu ryzyka systemowego i negatywnym skutkom ubocznym dla gospodarki. Dokończenie budowy unii bankowej polegające na kontynuowaniu prac nad wszystkimi jej elementami, w tym nad europejskim systemem gwarantowania depozytów.

Sporządzono w Strasburgu dnia r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*